

Myšlení a jeho poruchy

(bakalářské a magisterské studium)

**Česková E., Psychiatrická klinika LF MU a
FN Brno**

Definice

Charakteristiky myšlení

Myšlenkový proces

Druhy myšlení

Poruchy myšlení:

- **kvantitativní: dynamické , strukturální**
- **kvalitativní: obsahové, bludy**

Definice

Myšlení je nejvyšší forma poznávací činnosti. Jedná se o proces zprostředkovaného a zevšeobecněného poznání skutečnosti, tj. skutečnost poznáváme prostřednictvím vztahů a závislostí mezi konkrétními vnímatelnými jevy a na základě poznání závislostí a vztahů docházíme k poznání všeobecného charakteru. Patří mezi nejsložitější psychické funkce.

Základní pojmy

Myšlení právě tak jako ostatní psychické funkce se uskutečňuje pomocí základních jednotek, tj. představ a pojmů.

Představa je názorná, pojem je výraz abstrakce, zachycuje podstatné znaky předmětů a jevů a vystupuje v našem vědomí ve formě významů slova.

Charakteristiky myšlení

- **determinující tendence**
- **dynamický element**
- **vlastní stanovisko**
- **pocit evidence**

Myšlenkový proces

Myšlenkový proces podléhá určitým zákonitostem:

- **asociace, asociační zákony, logické úkony**

Asociace označují skutečnost, že představy se v naší mysli vytváří v řetězcích. Vynoření jedné představy vyvolá další představu.

Sdružování představ je určováno určitými pravidly, tzv. asociačními zákony

(zákon současnosti, následnosti, podobnosti, kontrastu, celistvosti, stejného účinku).

Myšlenkový proces

Logické úkony:

- **porovnání a rozlišování**
- **analýza a syntéza**
- **indukce a dedukce**
- **abstrakce a konkretizace**
- **vytváření soudů**

Druhy myšlení

Dělení myšlení:

- 1. dělení z vývojového aspektu**
- 2. dělení dle podnětů k myšlení**
- 3. dělení dle převažujících skladebných prvků**
- 4. dělení dle determinující tendence**

Druhy myšlení - dělení z vývojového aspektu

a) primitivní myšlení - vyznačuje se řazením faktů, bez hledání souvislostí

Výskyt: u primitivních národů, dětí, nevyspělých jedinců

b) symbolické myšlení - některé jevy se hodnotí jako symbolický výraz jiných skutečností (pověry)

c) magické myšlení - při objasňování jevů se uplatňují kultovní a náboženské představy

Těmto formám se také říká archaické, nevědecké nebo prelogické myšlení.

Druhy myšlení - dělení z vývojového aspektu

**d) logické myšlení (vědecké, tvůrčí myšlení),
k soudům a závěrům dochází pomocí
logických operací**

Druhy myšlení

2. dělení dle podnětů k myšlení

a) spontánní, mimovolní

b) reaktivní myšlení (navozené vnějším podnětem)

3. dělení dle převažujících skladebných prvků:

a) myšlení konkrétní, uskutečňující se pomocí představ

b) myšlení abstraktní, na základě pojmů

4. dělení dle determinující tendence:

a) intuitivní myšlení

b) tvořivé (produktivní) myšlení

Poruchy myšlení: kvantitativní poruchy

Při kvantitativních poruchách myšlení může být postížena dynamika, nebo spíše struktura myšlení.

Poruchy dynamiky myšlení:

- **útlum myšlení**
- **zrychlené myšlení**

Výskyt : afektivní poruchy

Poruchy myšlení: kvantitativní poruchy

Strukturální poruchy myšlení:

- **ulpívavé myšlení neboli perseverace**
- **nevýpravné myšlení**
- **zabíhavé myšlení**

Výskyt: organické poruchy CNS

- **paralogické neboli dyslogické myšlení**
- **inkoherentní myšlení**

Výskyt: schizofrenní onemocnění

Poruchy myšlení: kvalitativní poruchy

Obsahové poruchy myšlení:

- **ovládavé myšlení**
- **obsedantní (nutkavé, anankastické, vtíravé) myšlení**

Výskyt: obsedantně-kompulzivní poruchy

- **autistické (autisticko-deréistické) myšlení**
- **rezonérství (plané mudrování)**
- **patologické magické a symbolické myšlení**
- **vztahovačné myšlení**
- **chudost obsahu myšlení**

Výskyt: schizofrenní poruchy

Bludy

Blud - mylný závěr myšlení, vzniklý správnými logickými pochody na základě mylné premisy způsobené duševní chorobou

Charakteristiky:

- **chorobný vznik**
- **obsahová zvrácenost**
- **nevývratnost**
- **vliv na jednání**
- **blud je individuální a soukromý útvar**

Bludy - dělení dle obsahu

1. Bludy expanzivní - charakterizovány přeceňováním vlastní osoby, schopností, možností a významu:

- **bludy extrapotenční -chorobné přesvědčení o nadání schopnostmi a vlastnostmi mimo lidské možnosti**
- **bludy megalomanické - chorobné přesvědčení o zvláštním významu osobnosti:**
 - a) **blud originární**
 - b) **blud inventorní**
 - c) **blud reformátorský**
 - d) **blud religiosní**
 - e) **blud erotomanický**

Bludy -dělení dle obsahu

2. Bludy depresivní - charakterizovány podceňováním vlastní osoby, schopností , možností , významu

- **bludy insuficienční**
- **bludy autoakuzační**
- **bludy mikromanické :**
 - a) **blud obavný**
 - b) **blud ruinační**
 - c) **blud negační (nihilistický)**
 - d) **blud enormity**
 - e) **bludy eternity (ahasverismus)**
- **bludy hypochondrické**
- **blud dysmorfofobický**

Bludy - dělení dle obsahu

3. Bludy paranoidní - jejich základem je chorobná vztahovačnost

- **bludy vztahovačnosti**
- **bludy persekucní**
- **bludy kverulační**
- **bludy žárlivosti (emulační)**

Další možnosti dělení bludu:

- **systemizované**
- **nesystemizované**